

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Brevorți nefrancați nu se primesc.
Manuscrisuri nu se returnează.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena R. Mose, Hasenstejn & Vogler (Otto Mose), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dukas, A. Oppelik, J. Donenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daus; în Mamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie armonioasă pe o coloană 6 cr. și 50 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după cerere și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o serie 10 cr. v. a. sau 80 banf.

„Gazeta“ este în fiș-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franco.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiunii, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dușul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 banf. Atât abonamentele cât și inserțiile sunt a se plăti înainte.

Nr. 254.

Brașov, Luni-Marti, 17 (29) Noembrie

1892.

Răspunsu fôiei din Blașiu.

III.

Brașov, 16 Noembrie v.

Fôia bisericească din Blașiu a afirmat, că garanța cea mai puternică pentru păstrarea dreptului Românilor uniți de a-și alege Arhiepiscopul este, ca nici un preot să nu primească demnitatea de Metropolit, fără de a fi fost mai înainte ales.

În fața acestei afirmări diarul nostru în articolul intitulat: „La alegerea de Metropolit“,*) a susținut, că dreptul electoral sinodal nu se poate păstra și susțină cu tărie și cu putere, decât numai în legătură cu toate drepturile și aședămintele bisericești, și că de aceea nu este de ajuns numai solidaritatea clerului, ci este neapărat de lipsă ca clerul și poporul să lupte împreună solidar și cu toată energia pentru reșederea bisericești în drepturile sale și în deosebi pentru restabilirea sinodalității în sinul ei.

Organul nostru n'a făcut decât alta, decât de-a resuscita luptele noastre din trecut pentru drepturile și aședămintele bisericești române unite, „pentru a căroră vigoasă apărare“ — cum au spus părinții Sinodului dela 1868 — „câți-va episcopi și protopopi au fost destul de rezoluți a suferi în decursul timpurilor cele mai amare persecuțiuni, ba chiar și destituiri.“

Și era oare, pentru această resuscitare, vr'un moment mai potrivit, ca cel de față, când dușmanii bisericești noastre uneltesc din nou în contra aceloră drepturi și aședămintele?

Tinerii doctori în teologie dela „Unirea“ însă sunt de părere, că

*) A se vedea nr. 232, 233 și 234 ai „Gaz. Trans.“ din an. c.

„Gazeta Transilvaniei“ a lucrat foarte „nechibzuit“, când a resuscitat marea chestiune a drepturilor bisericești, și că a scris cu o „superficialitate și ignoranță atât de frapantă și cu o lipsă așa de mare de orice legătură logică“, încât domniilor lor li se pare, „că „Gazeta“ nu raționează, ci aiurează“.

Cinismul, cu care acești „clarissimi“, ca nise voltigiori îndrăzneți, sar peste istoria luptelor și a suferințelor Românilor uniți și s'aventă cu îngâmfare pe subredulă pedestalul alor principii absolute, ce le-au supt în insitutele iesuitice catolice, este în adevăr „frapant“.

Noi le vorbim de îndatorirea, ce i se impune clerului și poporului român unit de-a reîncheia luptele vechi pentru salvarea bisericești naționale, și ei ne răspund, că-i „provocăm“.

Noi le vorbim de drepturile neprescriptibile ale bisericești și de datoria, ce o are clerul de a lupta în strânsă unire cu poporul credincios pentru restabilirea sinodalității în sinul ei, și ei ne răspund, că poporul nostru n'a avut drepturi în biserică, că „la toate sinodele numai preoții luau parte, chiar și înainte de unire.“

Noi le dicem, că cel mai puternic argument spre a documenta dreptul bisericești române unite de a-și alege pe capul său, este provocarea la drepturile străvechi, pe care Românii uniți și le-au rezervat, când au încheiat legătura cu biserica Romei, și ei ne răspund, că n'au voit să se folosescă de argumentul recomandat de „Gazetar“, pentru că „armele cu care luptă dâșii, nu sunt minciuna și ignoranța, ci adevărul și știința“ și pentru că ei „nu voiesc să imbecile pe cetitorii

lor cu vorbe sforăitoare și să-i îndoie cu minciuni, cum fac „Gazetarii“ cu cetitorii lor.“

În îngâmfare lor ridiculă acesți „doctissimi“, au trecut cu vederea, că, negându cu atâtă dispreț existența drepturilor poporului credincios în biserică, declară de mincinosi și de ignoranți pe acei apostoli ai bisericești, cari în decursul timpurilor au suferit cele mai amare persecuțiuni, pentru că au apărut viguros aședămintele și drepturile canonice sinodale ale bisericești!

Tot ce au vorbit și scris glorioșii luptători ai bisericești înainte și după 1848 pentru dreptul de sinodalitate în biserică; tot ce au pledat în favoarea acestui drept părinții sinodului dela 1850, și părinții sinodului dela 1868 au fost, după bărbății „științei și adevărului“ dela „Unirea“, vorbe sforăitoare, aurări și minciuni, cu cari au căutat numai „să îndoie“ poporul credincios!

Dăr să vedem în ce consistă „adevărul“ și „știința“ celor dela fôia bisericească din Blașiu.

Domniile lor „raționează“, că poporul credincios în trecut n'a avut drepturi sinodale, ci aceste drepturi au fost rezervate numai preoțimei, dăr, adaugă dâșii, nu or ū să dică, că cu ocaziunea înființării autonomiei depline a bisericești (sic!) se nu se dea și poporului acele drepturi, cari i se pot da“, — se înțelege din grația „doctissimilor“ și asântuliscăun apostolic..

Va să dică „doctissimi“ dela fôia din Blașiu nu recunosc mirenii în biserica română unită dreptul de a lua parte la sinode, nu-l recunosc pentru trecut, susținând că nu l'au exercitat și practicat nici odată, și prin urmare nu-l recunosc nici pentru

prezent; ér cât pentru viitor, nu dică tocmai ba, ca să li-se dea din grație drepturile, „ce li-se pot da“.

Cum rămâne atunci cu postulatul cardinal ce l'a pus Sinodul electoral archidieceșan dela 17/29 Septembrie 1850, ca condițiune, viitorului Arhiepiscop și care sună așa:

„Ca la Sacratissima Sa Majestate să stăruiesc, ca vechiul drept al bisericești noastre de a se aduna în tot anul din cler și popor, adecă din întreaga biserică, să se restatorască“

Cum rămâne cu hotărârea Sinodului dela 10 și 11 August 1868, care asemenea a primit solemn de al său postulatul de mai sus și l'a specificat în punctul 6 al condițiunilor sale de alegere astfel:

„Sinodul acesta recunoșce tot odată coreligionarilor săi mirenii dreptul de a consfătu în sinod cu vot decisiv la toate afacerile, câte se reduc la administrațiunea moșielor, fondurilor mobilelor bisericești și la instrucțiunea tinerimei...“?

Cum rămâne mai departe cu unanima deciziune a Sinodului archidieceșan din Octombrie 1869, ca pe temeiul punctelor sinodale amintite. dela 1868, cari recunosc dreptul sinodal al mirenii, să se convoce congresul provincial său, în cazul cel mai rău, sinodul archidieceșan mixt?

Cum rămâne în fine cu luptele rezolute, ce le-a purtat inteligența română unită în anii 1868—1875 față cu regimul unghuresc, și în parte și față cu hierarchia unită pentru restabilirea sinodalității în biserică?

Pe ce basă s'au făcut și să vârsit toate aceste? Pe ce basă a pretins marea și memorabila conferență din Aprilie 1871, ținută la Alba-Iulia și compusă din preoții

FOILETONULU GAZ. TRANS.

Amintiri

din

războiul austro-german*) dela 1866.

Românii din oștirea austriacă, de Gavriil Andreiaș**) fost sub-locotenent.

Recensiune de Ioan Răssu Abrudeanul.

Acesta e titlul unei broșuri 8° de 78 pagini, tipărită în editura tipografiei „Gutenberg“ din Bucuresc.

E lucru sciut de toți, de străini ca și de noi, de cei bătrâni, ca și de cei tineri, de cei de sus ca și de cei de jos, că noi, Românii din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș, mult am sângerat în cursul veacurilor pentru păs-

*) Din greșala editorului s'a tipărit „Războiul austro-german“ în loc de „Războiul austro-prusian“.

**) D-l Gavriil Andreiaș (din Năsăud), fost sublocotenent în armata austriacă (reg. 64 inf.) până la sfârșitul războiului din 1866, ocupă ad postulu de șef de birou în divizia comptabilității din direcțiunea generală a poștelor și telegrafelor, în Bucuresc.
I. R. A.

trarea pământului patriei noastre. Nu tot așa de cunoscute însă pot să fiă pentru toți faptele și bravurile noastre militare, precum și recompensele, ce ele au adus, sau trebuiau să aducă. Și acesta din o mulțime de cauze. D-l Andreiaș, autorul „Amintirilor“, ni-le spune în introducere:

„În armata austriacă, regimentele noastre românești, au fost considerate de străini, ca regimente unghuresc, faptele militare săvârșite de ele pe diferitele câmpuri de război, au fost atribuite altora și nu nouă. Ele pe nesimțite s'au perdut dela activul nostru, trecând la activul altora, fiindcă noi Românii am trecut cu vederea peste ele și n'am profitat, ca și alții din alte neamuri, să ni-le dăm noi înșine la lumină. Decă numai o mică parte din ai noștri, câți au servit în armată și au fost în războie, ar fi dat la lumină, numai atâtă cât soia fiș-oare, astăzi am avea material adunat în destul, ca unul dintre noi mai deștept, mai diligent și cu trager de inimă pentru nemul nostru, să facă o istorie militară a Românilor completă.“

Și mai jos:

„Regimentul unde am servit, nu e vorba, își are istoria sa scrisă după acte oficiale, dăr ea pentru noi Românii, de ocamdată, fiindcă nu se dă la lumină,

e o carte închisă cu șapte chei și nu ne ține de cald.“

Indemnat de aceste motive și aumă de sentimentul demnității militare, d-l Gavriil Andreiaș și-a făcut datoria, și ca fost militar și ca bun Român, descriind cele mai însemnate fapte din viața regimentului de infanterie „Grossherzog Sachsen-Weimar-Eisenach Nr. 64“ între anii 1864, 1865 și 1866, cuprindând și luptele din campania anului 1866 în Boemia, — regiment, în care d-sa a servit cu fidelitate și devotament nouă ani și șapte luni.

Și faptul aparițiunii d-lui Andreiaș în microscopica noastră literatură militară, ca să dică așa, trebuie relevat cu atât mai mult, cu cât se simte imperioasă necesitate, ca, în fața timpurilor grele de astăzi, prin care străbate neamul nostru din imperiul austro-ungar, să se pună cât mai des în vedere faptele noastre militare de pe diferitele câmpuri de război, unde — după cum dică d-l Andreiaș — ne-am îndeplinit cu sfințenie datorile către patriă și tron într'un grad cum nici o națiune din imperiu nu se poate lăuda a ne fi întrecut în fidelitate, în eroism.

Aceste premise, să trecem acum la esaminarea cărții. Vom schița pe scurt capitolele mai importante și unde va fi trebuință vom face observațiunile noastre.

„Amintirile“ d-lui Andreiaș încep cu înființarea regimentului, care a avut loc după războiul din 1859. El s'a format cu cadre date de alte trei regimente ardeleni și avea reședința cercului de recrutare în Deva. În regiment se afla un număr însemnat de ofițeri români, cari de cari mai meritoși. Locurile de onoare le ocupă însă cu deosebire colonelul baron de Ursu, al doilea comandat dela înființarea regimentului, Luca Câmpănu, adjutantul regimentului și părintele Dumbravă, spiritualul regimentului.

Personajii marcante atât prin pozițiune, cât și prin faptele și ținuta lor adevărată românească, cred a răspunde la dorința cetitorilor de a i-voi întreține puțin cu datele mai interesante din viața lor militară, reproducând câte-va pasagi din cartea d-lui Andreiaș.

Încep, spre acest scop, cu d-l:

Colonelul baron Ursu de Marginea.

Modelul de disciplină, instruit și ălt, colonelul Ursu, care ad conduce

și mireni fruntași ai Românilor uniți, ca biserica să se reorganizeze pe base constituționale? Pe ce basă, în fine, s'au ținut, la insistența inteligenții naționale mirene și preoțesci, în 1873 un congres școlastic mixt compus din preoți și mireni, și la 1875 un congres bisericesc arhidieceșan mixt convocat pentru afaceri fundamentale și compus asemenea din clerici și laici? Pe ce basă, dicem, s'au făcut și servitute toate acestea, decât nu pe baza dreptului, ce-lu au mireni din vechime, de a participa în sinode la regularea afacerilor bisericesci?

Și totuși „doctissimi“ dela toia din Blași nu se sfiesc de a „rațiocina“ coram publico în contra acestui drept, ce-lu are poporul credincios mirénu de când s'a creștinat; nu le este rușine de a susține în fața nației românești, că cei ce pledază pentru acest drept sinodal al poporului — vorbesc minciuni și palavre, și aiurază!!

Din dieta unгурescă.

În ședința dela 25 Noembrie, continuându-se desbaterile asupra proiectului de lege privitor la indemnitate, celă dintâi luă cuvântul:

Beothy Akos: Își începe vorbirea cu declararea, că nu primesc proiectul. N'are încredere în guvern, precum n'a avut încredere nici în guvernul de mai înainte. Ministrul-președinte a făcut, ce-i drept, o distincție între el și guvernul de mai înainte, dar această distincție este un lucru atât de subtil, încât îți revocă numai în minte certurile filosofilor școlastici asupra temei, că ore pe vârful unui ac, câți angeri ar putea dansa. Criza cabinetului nu semnifică schimbarea sistemului, ci numai schimbarea persoanelor; vechile prejudeții, plângerile și neajunsurile vor rămâne deci și mai departe. După părerea lui, intră criza n'a avut un caracter politic, ci ea a fost numai o manoperă inscenată cu scopul, de a scote pe Szapary din ministeriu.

Câtă pentru ministrul de interne Hieronymi, oratorul reamintă, că acesta cu ocazia vorbirii cătră alegătorii săi, s'a declarat „în mod prejudicios și asupra chestiunii de naționalitate, parte combatându, parte aprobându plângerile cuprinse în memorandumul valah.“ Elu află, că ar fi lucru de neînțeles, ca aceia, cari stau în pasivitate și nu usază de drepturile constituționale, să dorască extinderea censului; crede, că nici un

statu nu s'ar afla în lume, care să dea drepturi politice în mână uzor omeni, cari voiesc să folosescă drepturile lor în contra statului. Naționalitățile, ce e drept, au plângerile întemestite și isverul principal al acestora este a se căuta în împrejurarea, că nu avem o administrație imparțială (!) Oratorul apoi învinovătește pe ministrul-președinte, oă a falsificat pactul dela 1867 prin declarația, că nu pôte schimba nimic din acel pact; căci a nu trage toate consecențele pactului, însemnă falsificarea lui.

Conte Albin Csaky dice, că actuale stare de lucruri s'a ivit de atunci, de când elu a dat așă disa ordinație în chestiunea botezurilor. Ar fi fost un fel de imoralitate și lașitate politică, decât elu ar fi părăsit câmpul de luptă (iscat în urma acelei ordinații) și încă tocmai într'un moment, când rămânerea în acel câmp are să fie împreunată nu numai cu mare ostentă, ci și cu mare luptă. Din asta causă a rămas la locul său (de ministru) și are de gând să rămână și mai departe.

După un intermezzo sgomotos, luă apoi cuvântul:

Contele Apponyi, care într'o vorbire mai lungă se silește a arăta, că proiectul privitor la introducerea chestiunilor civile obligătoare nu vatămă interesele bisericești; experiențele altor state dovedesc, dice oratorul, că căsătoria bisericescă nu suferă nimic prin introducerea căsătoriei civile și nu se îndăsece vorbitorul, că în țera acesta fiă-care factoru se va silă și va colucra, ca căsătoria bisericescă să rămână și mai departe în uz general. Ar dori să nu se nască din chestiunea acesta un răstoin, care în consecințele sale numai fatalu ar pute fi pentru patriă, ori care dintre partide ar fivingătorul. Roga pe guvern, să-și retragă regulamentul proiectat în privința purtării matriculelor, căci pentru a aduce o concordanță între matricule și lege se află încă multe alte modalități. Alegă-și guvernul vre-una dintre aceste modalități, care să nu cuprindă în sine nici o vătămă la adresa clerului. Pe calea acesta crede, că s'ar pute restabili pacea.

După acestea, Apponyi se provocă la cele ce se petresc în parlamentul din Viena. La noi, dice oratorul, ori care membru al partidei independente, decât se ridică în contra pactului dela 1867 și-lu atacă, atunci cei de pe băncile guvernului își țin de prima loră problemă și datorință, de a se ridica numai decăt și de a lua în apărare pactul, acest paladiu inofensabil, disputându asupra statorniciei și inamovibilității lui. Dacă însă de pe băncile acestea (ale Appo-

nyistloru) ridicăm cuvântul, nu paturu de a ataca pactul, ci numai pentru că cuprinsul acestui pactu nu este destul de bine exploatat: și în acestu casu nervositatea față cu pactul merge așa departe, că protestează în contra conturbărei, în contra expansiunii pactului și mai soie Dummedeu ce. Dincolo însă (la Viena) vedem, că nu numai singuraticilor oratori, pôte de mai puțină importanță politică, li-se permit spectacolele în contra Ungariei fără nici o observație, ci vedem, că chiar un fruntaș al parlamentului austriac, bărbat cu mare influență, cu mari legături politice și care stă pe bună picioru cu curtea, declară cu totul pe față, că nișința lui este de a părăsi principiul uniunii personale și de a pași pe terenul uniunii reale, — și ministrul-președinte austriac nu află de lipsă de a respinge nici măcaru printr'unu cuvânt asemenea tendințe. Așa-dără dincolo de Laita, aspirațiile anti-maghiare se manifestă ca admisibile din partea curții, pe când la noi aspirațiile naționale maghiare se facu imposibile din partea guvernului. Aceste apariții sunt pentru noi o admoniare, ca să ne îngrijim de mijlocele necesari pentru susținerea garanțiilor legale așa, ca nici-odată să nu avem lipsă de alte mijloce. De dragul nici unui optimismu, nici unui optimismu, nu ne este așa-dără iertat să dăm din mână nici o garanție.

În fine Apponyi dice, că prin reconstruirea noului guvern, elu nu găsesce încă aplanată natura crizei. Această o va pute aplană numai un guvern, care de-odată cu „liberalismul“, să imbrățeze și ideea dezvoltării naționale. Până când acesta nu se va arăta prin fapte, oratorul nu pôte vota încredere guvernului.

Ministrul-președinte Weckerle: Baza politicii guvernului încă este dezvoltarea intereselor naționale (Aprobări în dreapta, contradicții în stânga. Singuri: Der statua lui Henzi!); acel guvern, care n'ar sta în serviciul intereselor naționale, în cursu de o și ar fi măturat din partea opiniei publice. (Vine aprobări în dreapta, mare sgomot în stânga. O voce: ilu va și mătura!) În ce privește căderea pactului din 1867 în parlamentul austriac, din propria sa experiență declară ministrul-președinte, că guvernul austriac, fără nici un cuget ascuns, stă cu sinceritate pe baza dela 67, pe baza deplinei parități. Polemisându în fine cu Beothy, ministrul-președinte respinge presupunerea, că ministrul de interne Hieronymi ar fi aplicat a face concordanță față cu naționalitățile. Cere primirea indemnității. — Ședința se încheie.

Slovacii din America.

În urma neîndurărilor prigonit, mai ales în anii din urmă, au emigrat din Ungaria mulțime de Slovaci în America. Aceștia și-au înființat acolo țări naționale ale lor, cari în cea mai deplină libertate lucră nu numai pentru întărirea spiritului național între emigranții slovaci, ci și pentru susținerea strinselor raporturi între ei și între frații lor, rămași în Ungaria. Unul dintre aceste țări, „Amerikanskó Slovensko-Noviny“, publică într'unul din numerii mai recentu unu articolu plin de dușia, primitu dela unul din frații săi din Turor-St.-Martin. Articulul începe astfel:

„Bună ziua, Vă dicu vouă, cei ce vă încălți la radele sorelui libertăți americane! Noi și așa nu cunoșcem sorele libertăți. În Ungaria noastră nu mai acelora le lucese sorele libertăți, cari pentru libertate nu și-au făcutu nici un meriș: adecă Maghiarilor și Maghiaronilor... Dacă și mai departe va așa, cum a fost până acum, soupa noastră Ungaria va trebui să o numim țera betyarilor și a drojdiilor josnice ale societății. Căci în adevăr, ce libertate este aceea, când noi ne vrsăm sangele pentru patriă, și Maghiarii, ca administratori ai aceleia, nu ne dau nouă partea de drepturi, ce ni-se cuvine? Patinerii noștri, cari doresc să se cultive în limba lor slovacă, îi esolă de la școlă. Națiunea și limba noastră voiesc să o ștergă de pe fața pământului și cu toate acestea ei încă mai vorbesc despre libertate!“ După acestea, foia slovacă americană, (care apare în Pittsburg din Pennsylvania) se provocă la istorie, pentru de a arăta, că Slovacii nu tot-dăuna au fost în stare așa vitregă și asuzită, cum sunt astăzi sub stăpânirea ungară. Îndemnă în fine pe frații din America la însușire și rezistență, provocându-i să nu și uite de lipsările culturale ale fraților lor rămași în saferință.

Observăm, că emigranții slovaci, aplicați ca muncitori în minele din Pittsburg, sunt bine plătiți așa că din prisosul lor, pot trimite frumoșe ajutoare și celor de acasă, precum și trimit dejă.

SCRILE OILEI.

— 18 (28) Noembrie.

Darul Mariei d'Edinburg. Cămă în „Timpul“: Joi la 5 ore d. a. s'a adunat la domna Efrosina Catargiu comitetul domnelor, care își luase însărcinarea de a organiza subscripția pentru darul oferit Principesei Maria. Comitetul era presădat de principala

cu multă demnitate afacerile fondurilor fostului regiment de grănițeri din Sudul Ardealului, a fost în toate spiritul conducător și părintele regimentului său.

„Colonelul Ursu“, — dice autorul, — „a posedat rarele virtuți militare, încât elu în scurtu timp dela luarea comandei, a scit să îndeplinească toate lipsele din regimentu de natura celor arătate mai sus. Încă dela luarea comandei, a început a-și recruta tineri cu cunoștință de carte de pe unde i a găsit și astfel în scurtu timp veni în regimentu o mulțime de asemenea tineri, unii traserăți din alte regimente, și alții intrați de a dreptul. Întempleră făcu, ca mai toți acești din nou veniți, să fiă Români. Se înțelege der de sine, că toate gradele, câte în cursul timpului deveni vacante, se completară din tinerii pe cari regimentul îi avă în ființă. Aceștia fiind, cum am diso, în majoritate Români, cu timpul, regimentul atât în gradele inferioare, cât și superioare, căpătă o fisionomie mai românească. În timpul cât regimentul a stat sub comanda colonelului Ursu, făcându soldat român se afla Măndru, fericit și se simțea că valoră oeva. Oficierii străini erau mai omenoși și se purtau cuvințos față cu Români. Nu se mai auzeau dela ei vorbe batjocuritoare la adresa Românilor, cum se obișnuia mai înainte, mai ales din partea celor cari

nu ne cunoșeau limba. Soldații priveau în colonelul Ursu pe bunul lor părinte, la care îndrăneau să se duză a oasă la el și să-i supuie ori-oc plângeri a lor. Elu îi primea cu multă bună voință, și dacă plângerea lor era întemeiată, le făcea imediat dreptate, și deoș se plâneau fără temei, îi pe-cepsea“

Unu număr ore-care de ofțeri, mai cu sēmă Germani, priveau cu ochi rei la sporirea elementului românesc în gradele superioare. O clică se formăză der contra integralui colonelului. Unu căpitanu, Mayer, membru al clicii, ori ce mișcare în regimentu, mai ales decât ea se raporta la avansări, o aducea la cunoștința generalului de brigadă, baronul Soudier. Toate acușările se concentră asupra unui punct: că colonelul Ursu protegă și întărește elementul român în regimentu, așa, că deoș lucrurile s'ar continua mai departe astfel, regimentul cu timpul ar deveni un regiment curat „daco-român“!

În această ordine de idei e lucru certu, că numai intrigelor infame ale numitei clici, secondata de altmintelea în ueltririle ei și de răposatul feldmareșal Soudier, e de a se atribui, că

șemnul colonelului Ursu a fost, aproape în florea vârstei, trecut în pensiune. Der așa e: în Austro-Ungaria, atunci ca și astăzi, iubirea de dreptate și de disciplină, jertfă pentru tron și patriă, Românului i-se răsplăte cu o bruscă punere în pensiune, ba — une-ori și afară de pensiune.

Să soie însă împărțitorii de pensuni și de decorații peritore, că pentru noi, Români, baronul Ursu a rămas unu din cei mai distinși bărbați: întâiu ca Românu, că nu și-a uitată nici-odată nemul, și alu doilea, ca unu dintre cei mai vrednici și meritoși militari.

Locotenentul Luca Câmpeanu.

După colonelul Ursu, locul de onore se cuvine locotenentului Luca Câmpeanu. Caracteristica lui: Românu bun, forte severu, der dreptu, inimă mare și tare, bun și devotatu camarad. Stimat de toți ofțerii cinstiți, elu avea o influență hotărâtoare în toate afacerile de serviciu ale regimentului.

„Opera de romanisare a gradelor superioare începută de colonelul Ursu cu atăta rivnă, avu în locotenentul Câmpeanu cel mai mare apărător. La înaintări în grade inferioare și superioare,

elementul românesc era tot-dăuna pus înainte, de Câmpeanu. Elu continuă a mai aduce tineri români înștruiți în regimentu din alte părți. Tute acestea le făcea cu o stăruință deosebită în ciuda clicii din regimentu, ce provocase trecerea la pensia a colonelului Ursu“, dice d-lu Andreiașu.

Nepismărit și neatașat de clică n'a rămasu nici locotenentul Câmpeanu. La indemnul căpitanului Mayer, intrigantul și capul oculu al clicii, o comisiune compusă din mai mulți ofțeri de la locotenent în jos, se presintă la Câmpeanu spre a-lu invita să-și dea de bună voia demisia din funcțiunea de adjutant și să trecă la trupă. Câmpeanu, omul resolut și consciu de demnitatea sa, ascultându comuncarea unui ofțeri din comisiune, răspunse cameraților săi următoarele:

„În postul de adjutant alu regimentului mă află priu încrederea comandantului meu, și nu prin a d-văstră, și pe câtu timp voi posedă această încredere nu-mi voi părăsi postul. Acestu răspuns bine-voiți a-lu comuncia colegilor, ca rezultat la invitarea ce mi-af făcutu“.

(Va urma).

Dimitrie Ghica. Eran prezente vr'o 50 de d'omne. D-na Catargiu a dat' o cetire scrisorei primite din partea Prinoipsei Maria. Asistența a luat' act' de generoasă dorință exprimată în această scrisore și, după o ore-care discuțiune în cursul căreia s'au ivit' câte-va propuneri privitoare la întrebuintarea sumei subscrise, comitetul d'omnelor a decis: „Ca suma adunată să fi' pusă la dispozițiunea A. S. Regale Prinoipsei Maria a Marei Britanii și Irlandei, pentru a i lăsa meritul alegerei operei de binefacere de realizat' cu acea sumă. Actul' comemorativ' al' subscrierii, împreună cu titlul' sumei, să fi' oferit' Prinoipsei într'o casetă artistică lucrată, care va fi comandată la unul din cei mai vestiți argintari din Paris. (Froment Maurice). Acest' obiect' de artă va fi împodobit' cu armele Marei Britanii și ale României, înconjurate de acelea ale tuturor districtelor țerei.“ Prinoipele Dimitrie Ghica a propus, ca instituțiunea de binefacere, care se va înființa, să fi' la Iași, căci în București există de-ja asilul' Elena D'omna și alte instituțiuni de aceeași natură.

—x—

Procesul de presă al' d-lui *Hurban Vajanski*, pentru articolul' său intitulat' „*Hienismul în Ungaria*“, se va pertracta la 17 Decemvre n. înaintea Curții cu jurați din Pojnă. D-l' Vajanski, unul dintre cei mai distinși scriitori ai Slovacilor, este redactor' la ziarul' național slovac „*Narodnie Noviny*“.

—x—

Academia Română a ținut' săptămâna trecută, Vineri ședința, publică. Cu ocaziunea ac'asta d-l' V. A. Urechia a citit' un' memoriu istoric' despre anii 1792—96, era d-l' Gr. G. Tocilescu a făcut' dare de seamă asupra congresului archeologic' ținut' la Orleans în luna Iunie trecut'; apoi a spus' rezultatele cercetărilor sale archeologice făcute în Dobrogea. — D-l' Ioan' Ghica, președintele Academiei Române, a dăruit' acestei instituțiuni testamentul original' al' lui Nicolae Bălcescu, scris' în Palermo la 29 Novembre 1852. Testamentul este scris' în limba italiană de altă mână și subscris' de Nicolae Bălcescu; el' este contrasemnat', ca martori, de Capa Andra Cucia și de Nicola Prasso, apoi vădit' de ministrul cultelor D. Bolintineanu (la 1864 Ianuarie 3).

—x—

Incurajarea literaturii române. „*Adeverul*“ din București a observat', că acolo există o febră în cercurile oficiale spre a se da din nou impuls' literaturii și artei noastre. Insuși regele ar fi dorit' ac'asta și ministrul instrucțiunii a și dat' semne, că este animat' de ac'astă intențiune. Intre altele ar fi înscris' în buget' o subvențiă de 14,000 lei pentru plata tiparului și a redactorilor unei reviste literare.

—x—

Un' artist' român' la Paris. Cetim' în „*Figaro*“: D. Anton' Kneisel, un' distins' violinist', director' al' școlii de muzică din București (director' al' unei școlii particulare, trebuia să se d'ică), trecend' prin Paris a binevoit' a se face audiat', ieri, într'o mică reuniune intimă. D. Anton' Kneisel, posedă o virtuositate remarcabilă, un' cânt' cald și strălucit'. Ne-a cântat' concertul' de Beethoven, *Jocul' vrăjitoarelor* de Papaganini, în care sună grămădite greutăți enorme; o mazură de Saryncki etc. D' d. Kneisel e și un' compozitor' de merit și de bogată imaginațiă. Concertul' său fantastic, *Serenada Rădunicei* și *Fantasia* sa asupra unor arii rusești, sunt' piese interesante și pe cari le esecută cu mult' efect. D. Anton' Kneisel are de gând' să dea un' concert' la Paris și să facă apoi o călătorie artistică prin mai multe orașe ale Europei.

—x—

Mare incendiu în Brăila. Se telegra-

fiză din Brăila, că un' mare incendiu a izbucnit' Sâmbătă dimineața în portul Brăilei, unde au ars' pân'acum douăzeci și cinci ochiuri de magazii pline cu produse. Pagubele se urcă la 400,000 lei. Se crede, că focul' a fost' pus' de către un' rău voitor.

—x—

Helada sub tutelă. D-l' Roux, trimis' din partea Francesilor, a sosit' la Atena. Acum e vorba, că un' financiar' german' va pleca și el' către de curend' în Grecia, în scopuri analoge, inspirate de misiunea d-lui Lowe. Vorbind' de ac'astă misiune „*Revue de l'Orient*“ d'ice: „Dacă considerăm, că finanțele helenice n'au fost' niciodată mai încurcate ca acum și că fondurile grece se găsesco mai tôte în mâinile detentorilor europeni, se p'ote conchide cu certitudine, că aceste misiuni financiare sunt' *ante-mergătoare unei intervențiuni europene în administrațiunea datoriei publice a Greciei*.“ „*Revue de l'Orient*“ nu se înșelă în aprecierile sale, deoarece publicul' financiar' european, d'ice „*Curier. Fin.*“, a fost' prea greu amăgit', ori de câte-ori s'a încercat' să scape cu milioanele sale Grecia din gura falimentului. De aceea numita f'oi e de părere, că mai înainte de tôte, un' comisariat' european' să ia în mână administrațiunea financiară a țerei și apoi după ce va asigura anuitățile împrumuturilor existente, să procedă treptat' a amputa bolnavul' în părțile neatînse de cangrenă, decât o fi rămas' vre-una. Grecia e o țară înapoiată; organiză-i finanțele, plătesce-i tôte datoriile și vei vedé, că la anul' se va prezenta într'o stare și mai desperată.

—x—

La granița ruso germană. „*Correspondența politică*“ află din Petersburg, că regimentul' de dragoni din Elisabetengrad a fost' transformat' în luna curentă la granița Prusiei.

—x—

127 de ani. În comuna Vrancea (România) a murit' zilele trecute un' moșneag', Ioan' Chendrea, despre care se d'ice, că ar fi atins' ac'astă v'rstă rară. Moșnegul' a lăsat' în urmă-i 9 fete, tôte măritate, 7 băieți, 36 nepoți dela fete și 18 nepoți dela băieți.

Războiul vesel' cu sfârșit' tragic. Cine știe istoria își aduce aminte de războiul' de 30 de ani, de 7 ani, despre Hanibal', luptele lui Napoleon' etc., — războie, în cari au învins', când cei ce atacau, când cei ce erau atacați, d'er că p'ote fi și un' război, în care celu ce atacă se se învingă el' pe sine însuși, p'ote încă nu s'a pomenit'. Un' nou Don Quixot', cu visiera lăsată în jos, d'er totuși cunoscut', a făcut' ac'asta. A ataca cu mare vehemență fabrica de coniac' a contelui Eszterhazy, pentru ca în tocmă ca nobilul' călăreț' al' Rosinantei să și perdă echilibrul' și să se învingă pe sine însuși, pe când (și p'ote că tocmă în urma atacului odios și firesc că și nelintemeiat' — a cărui cauze au fost' numai enormele succese ale fabricii de coniac' Eszterhazy) acesta din urmă numai și-a ridicat' prestigiul' înaintea publicului. În tot' locul' se aud' cuvintele: „Coniacul' Eszterhazy este totuși cel' mai bun.“ Don Quixot' II, se scarpină după urechi și exclamă: „Lucă o așa victoriă și sunt' perdut'“.

Din parlamentul' austriac.

În ședința din 24 Noemvre n. a parlamentului austriac, deputatul' marilor' proprietari boemi, prinoipele *Schwarzenberg*, luă cuvântul' în dezbaterile speciale asupra bugetului. D'ensul', după ce vorbi despre incidentul' *Menger-Masaryk*, continuă astfel:

„Cu privire la pozițiunea noastră (a partidei marilor' proprietari boemi) față de așa numitul' *pact' boem* atitudinea noastră a fost' pusă la îndoială. S'au provocat' la ultima conferință din Praga, în care coutele *Harrach* a vorbit' despre revisuirea pactului. Eu am spus' în comisiunea de împăciuire a ultimei se-

siunii dietale, că nu se p'ote ajunge la un' sfârșit' cu pactul' boem, până când partea cea mai esențială a frecărilor naționale din Boemia, adică *cestiunea limbii*, nu va fi regulată.

„Am mai adăus, că regret', că tocmă ac'astă cestiune, n'a fost' pusă în cadrul' dezbaterilor' asupra pactului, ci a fost' rezervată pentru timp' mai târziu. Că ac'asta o numesc' numai o întregire a pactului său o revisiune, este tot' atât și ceea ce a d'is coutele *Harrach*, n'a fost' altceva, decât o concludiune a ac'estui curs' de idei. P'ote se va lega de ac'asta și o altă acțiune. Deputatul' *Masaryk* a tras' la îndoială și pozițiunea noastră față de cestiunea dreptului public' și a dorit' în privința ac'asta o mai apropiată precizare a pozițiunii noastre. Despre ac'astă cestiune ne-am pronunțat' în Praga în de-ajuns' și f'orte sincer, și eu n'am nic' un' motiv' de a retrage ceva din ceea ce am spus', sau să mă pun' pe un' alt' punct' de vedere. De atunci noi am accentuat' espresul', că nu ne închipuim' raporturile țerilor' de sub cor'ona boemă față de restul' monarchiei, ca o uniune personală, că noi punem' pond' pe o legătură reală, ceea ce are ca urmare interese comune și o tratare comună a ac'estor' interese comune. Pentru ac'astă moment' nu țin' de posibilă o precizare corectă a acestei cestiuni, din motivele, pe cari le-am spus' în Praga. D'er le țin' și de neoportune și cu totul' de nepotrivite, fiindcă nu vedé, pentru ce se se lege mâinile *pro futuro* într'o cestiune și într'o cauză, a cărei dezvoltare nu se p'ote esact' prevedé.“

Dep. *Eim*: Așa este!

Dep. prinoip. *Schwarzenberg*: „Nu știu, ore a fost' folositor' cauzei, ca ceea ce s'a spus' în Praga în camera *caritatis*, de a se aduce în publicitate, sau de a o supune unei critici publice! Astăzi sunt' încă de aceeași părere și nu mă simt' îndemnat' de a devia dela ac'astă părere, deși deja dep. profesorul' *Zucker* a adresat' provocarea, respective imputarea, către marii proprietari, că în privința ac'asta noi ne exprimăm' în clausulă. Dep. profesorul' *Zucker* ne-a adresat' și întrebarea, cum ne simțim' noi îndreptățiți la ac'asta?“

„Nu voi face altceva, decât a răspunde d' lui dep. *Zucker* cu propiele sale cuvinte. Dep. *Zucker*, când a vorbit' despre dreptul' public' boem, a întrebuintat' următoarele cuvinte: „Nu vorbesc' despre esecutare și dispozițiune, ci spun' numai atât, că nu renunțăm' la dreptul' public', și nic' un' fiu al' patriei boeme nu trebuie să renunțe la dreptul' public'“. Ac'asta au d'is-o deja în Boemia mulți bărbați de tôte nuanțele de partid', chiar și dintre ai noștri. Dep. *Zucker* a d'is mai departe, că în altele numai intră, de ore-ce în ac'astă privință ar fi f'orte periculos. Eu cred', că prin ac'asta d'ensul' însuși și-a dat' răspunsul', și aceea ce d'ensul' pretinde pentru sine, trebuie să o concedă și altora (Aplause în drépta). Dep. *Zucker* se plânge mai departe, că se pune la grea încercare răbdarea poporului boem. Voi trece cu vederea, că în al' cui nume s'a plâns' dep. *Zucker*, d'er decât d'ensul' se plânge, apoi ar puté să se plângă cu mai multă cauză despre *lipsa de prudentă*. Cred', că trebuie să avem' paciință în cauza ac'asta. Cestiunea dreptului public' boem, după părerea mea, va mai veni la ordinea zilei, d'er nu adusă de noi, ci de altceva.“

Dep. *Kronawetter*: De către cine?

Dep. prinoip. *Schwarzenberg* (continuând): „Când privesco cine-va dezvoltarea lucrurilor în cealaltă jumătate a monarchiei, trebuie să fi' silit', cred', a chibzui serios.“

Dep. prinoip. *Lichtenstein*: F'orte adeverat'.

Dep. prinoip. *Schwarzenberg* (continuând): — „La fi' o schimbare, ce se face acolo, p'ote cea partidă, care intru cât-va d'is n'are nic' un' interes'“

la o unitate și legătură a statului, nu arată nic' o predilecțiune pentru aceea, — p'ote semnala un' succes, deși nu practic', d'er moral' și acesta e un' simptom', care nu p'ote fi denegat' de noi.

„Cu privire la avantajele și desavantajele dualismului trebuie să mai avem' o lămurire. Când odată se va ajunge la o lămurire în privința ac'estor' lucruri, atunci convingerea mea privată este, că se p'ote ougeta și la un' *contract' de influință crescendă a unei părți din monarchia, ca să nu se dispute unei părți dreptul', care i-se concede celeilalte*. Atunci p'ote, că se va strânge mai tare la un' loc' întregul', fără a înbuși singuraticile părți, și fără a le vătămă în simțul' lor' de drept'“.

Dep. prinoip. *Lichtenstein*: F'orte corect'!

Dep. prinoip. *Schwarzenberg*: „P'ote și atunciși vor' aduce aminte și la partidele de drept' public', altmintrelea și cu mai multă bunăvoință, decum se face acum. Cetiți memoriile lui *Metternich*, cetiți cartea apărută de curend' a lui *Hubner* asupra anului 1848 și părerile, ce și-au avut' atunci espresiunea lor', și veți vedé, că bărbați ca *Schwarzenberg* și *Windischgrätz*, cărora nu li-se p'ote denega patriotismul' negru-galben' în optima forma, au stat' f'orte aproape de părerile noastre.“

„Până atunci însă am face mai bine, de a fi pacienți, să nu provocăm' o crisă, să nu aducem' lucrurile la extrem', să învățăm' a ne respecta reciproc și să nu desprețuim' din capul' locului tendințele unei sau altei partide.“

DIVERSE.

O mirésă pentru abonați. Un' proprietar' al' unui ziar' săptămânal' din Londra „*Pearsens Veekly*“ a avut' idea să ofere abonaților săi „ca premiu“ o fată de măritat' cu un' venit' anual' de 2500 de fran. Negreșit' că în Londra, ca și pretutindenea se află destule fete de măritat' și de acea proprietarul' ziarului a găsit' în scurtă vreme o englesică frumoasă (avend' venitul' anunțat') care locuia cu mamă sa într'o mahală a Londrei. Se înțelege că pe lângă abonații vechi, îndată s'au abonat' vreo alte 2—3000 de persoane, cari voiau să concureze la minunatul' „premiu“. Ca candidați de însurătoare s'au prezentat' îndată o mulțime de oficeri, de pensionari, de funcționari, de negustori, slujbași de tot' felul' etc. Mai întâiu cu toții au trebuit' să și trimită fotografiile la biroul' redacției. După aceea proprietarul' i-a chemat' pe rând' să-i recomande la mirésă. Fiecare candidat' dedea gazetarului câte 100—200 de franci bacșiș' ca să l' recomande pe el' în deosebi, precum și „miresei“ juvaericele ca să l' alégă pe el'. Într'o seră a fost' prezentat' un' candidat', într'alta altul' și așa mai departe. Proprietarul' ziarului băga în t'otă ziua câte o sută, două de franci în busunart', plus o în fiecare seră trăgea cheful' strașnice pe sootela „mirilor'“. Mirésa căpeta în fiecare zi câte un' dar', plus prăjituri, coniacuri și bilete de intrare la teatru. Ea însă nu alegea pe nic' un' „candidat'“ Când numărul' ac'estora se sfârșise, proprietarul' gazetei făcuse o avere de vre-o 300,000 de franci, ér fata pe jumătate. Ea n'avea nic' o d'estre, ci făcuse o „simplă“ escrocheriă cu directorul' gazetei. Acesta, după ce și-a umplut' punga cu parale și a tras' un' șir' de cheful' bune, a anunțat' abonaților săi următoarele: „Abonații mei să nu se supere, căci sunt' în tratative cu alte două fete, de o rară frumșețe și cu d'estre bună, pe cari le voiu oferi ca „premiu“. În cas' de nereușită ore ce mai are de gând' să facă Englesul' nostru?“

Ball-Seidenstoffe von 55 kr. bis fr. 9.85 per Meter — (ca. 300 verfd. Dessins u. Farben) | verf. roden- und fückweise porto- und zölfrei die Seiden-Fabrik G. Henneberg (K. u. K. Hofliej.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto

Cursul pieței Braşov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Braşov, including Banconote româneşti, Argintiu românesc, Napoleon-d'ori, Lire turcesc, Seris. tonc. „Albina“ 6%, Imperial, Galbin, Ruble rusesti, Mărci germane, and Discontulă 6-8% pe an.

Table with interest rates and other financial data, including Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare, Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune), Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune), Bonari rurale-ungare, Bonari croato-slavone, Despăgubirea pentru dijma de vinę anguresc, Imprumutulă cu premiulă ungurec, Losurile pentru regularea Tisei și Sehedinului, Reata de hărtia austriacă, Reata de argintiu austriacă, Reata de aur austriacă, Losuri din 1860, Acțiunile băncei austro-ungare, Acțiunile băncei de credită austr, Acțiunile băncei de credită ungar, Galbeni împărătesci, Napoleon-d'ori, Mărci 100 imp. germane, and Londra 10 Livres sterlinge.

Cursulă la bursa din Viena

Table with exchange rates for gold (Renta de aur 4%), paper (Renta de hărtia), and interest rates (Imprumutulă căilor ferate ungare aur).

Frideric Thoiss

Legătoru de cărți și lucrătoru de galanterii în Braşov,

Strada Orfanilor Nr. 29 (Ulița Scheiloru)

are onărea a incunoscința pe on. publică, că și-a întocmită astfel LEGĂTORIA SA DE CĂRȚI, încâtă va pută să eșecute lucrulă promptu, cu prețuri moderate și in timpulă celă mai scurtă.

983,3-1.

„ARDELEANA“

institutulă de credită și de economii pe acții in Orăștie.

Nr. 146—1892.

964—18.

AVISU.

Institutulă de credită și de economii „ARDELEANA“, societate pe acții în Orăștie (Szászváros), Piața mare Nr. 2 și 4 în casele proprii, primesce depunerii spre fructificare sub următoarele condițiuni:

- a) Depunerii făcute la a căroru ridicare nu se recere abdicere, cu 5%;
b) Depunerii făcute cu condițiunea de a se anunța ridicarea lor, cu 5 1/2% și
c) Depunerii făcute pe timpu mai îndelungatū de cătră Biserici, școle, corporațiuni culturale ori cu altu scopu de binefacere, cu 6%

Depunerii, ridicării seu anunțării se potū efeptui și prin poștă.

Orăștie, la 1 Noemvre 1892.

„Direcțiunea“.

Mersulă trenurilor

ne liniile orientale ale căii ferate de statū r. u. valabilū din 1 Octomvre 1892.

Large table with train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Predeal-Budapest, B.-Pesta-Aradu-Teius, Teius-Aradu-B.-Pesta, Copşa-mică-Sibiu, and others. Columns include station names, train types, and times.

Nota: Numerii încuadrăți cu linii grōse însemnăză orele de nopte.